

GUY QUADEN

Ondanks de eerder positieve economische vooruitzichten voor Europa, slagen de Europese politieke en monetaire leiders er niet in de financiële

markten te beïnvloeden. Resultaat: de Europese munt heeft sedert haar invoering op 1 januari 1999 meer dan 30 % van haar waarde verloren ten opzichte van de dollar. Volgens de Heer Guy Quaden, Gouverneur van de Nationale Bank van België, is deze daling - ook al is ze niet gerechtvaardigd op economisch vlak - grotendeels te wijten aan het gebrekkig imago, niet alleen van de euro maar ook van Europa op internationaal vlak. Zo verklaarde hij althans aan een delegatie van het IAB bestaande uit Johan De Leenheer (voorzitter), Gérard Delvaux (ondervoorzitter) en Philip Van Eeckhoute (secretaris-generaal).

De euro: een munt met een imago

IAB : De euro is, sinds zijn introductie, bijna constant blijven verzwakken ten opzichte van de dollar. De mensen stellen zich vragen, maken zich zorgen,...

Guy QUADEN : Ik twijfel er niet aan dat de mensen, bij het lezen en horen van de alarmerende berichten in bepaalde media, zich vragen stellen en zelfs ongerust worden. Maar ik denk niet dat de daling van de euro tegenover de dollar hun grootste kopzorg is. Uit de vele contacten met de Belgische bevolking weet ik dat, als het op economie aankomt, de mensen vooral het volgende willen weten: "Zal de groei in ons land en in Europa aanhouden? Zal de werkloosheid blijven dalen? Is de koopkracht van de gezinnen bedreigd door een eventuele terugkeer van een sterkere inflatie?" Dààr liggen de bekommernissen van onze medeburgers. Begrijp me niet verkeerd: ik zeg niet dat de externe waarde van een munt zonder belang is, maar ik begrijp

niet waarom sommigen zo halsstarrig enkel dat aspect naar voor blijven schuiven. In de Verenigde Staten – en de eurozone is voortaan een even grote economie, - is het debat hierover vrijwel onbestaand en ondervragen de journalisten de verantwoordelijken van de Amerikaanse Centrale Bank niet constant over de evolutie van de wisselkoers van de dollar. Voor de Amerikanen is een dollar een dollar; zijn waarde, dat is wat ze ermee kunnen kopen. En vanuit dat opzicht is de euro een stabiele munt en zal dat ook blijven, vermits de Europese Centrale Bank, die instaat voor het beheer van de euro, in het Verdrag van Maastricht het beperken van de inflatie als grondwettelijke opdracht heeft gekregen.

“De euro gaat gebukt onder een dubbel gebrek aan imago. Eerst en vooral heeft de euro, gedurende de overgangperiode, geen gezicht en blijft in de ogen van velen een virtuele munt. Daarenboven heeft Europa zelf geen imago: ons continent geeft nog altijd de indruk een conglomeraat van landen te zijn, niet in staat om met één stem te spreken.”

probleem

IAB : Maar heeft de verzwakking van de euro ten opzichte van de dollar dan geen nadelen?

Guy QUADEN : Toch wel. Die verzwakking heeft natuurlijk de Europese export wel bevorderd; dit is evenwel een voordeel op korte termijn want de competitiviteit van een economie moet op andere factoren berusten dan een zwakke munt. Anderzijds maakt ze de import duurder. Sinds de stijging van de olieprijs zijn we ons daar meer van bewust. Verzwakking kan dus een factor van inflatie zijn. Bovendien zou een voortdurende verzwakking op termijn het vertrouwen van de spaarder in de nieuwe munt kunnen ondermijnen, en dit zowel binnen als buiten Europa. De dollar is nu 2,30 Mark waard. Er is een tijd geweest dat het meer dan 3 Mark was. De Mark is dus, tegenover de dollar, zwakker geweest dan de euro en het is toen bij niemand opgekomen om de Mark een slechte munt te noemen. De Mark had natuurlijk al een lange geschiedenis achter zich en niemand twijfelde er toen aan dat de internationale muntschommelingen op een mooie dag zouden omslaan in het voordeel van de Mark. Dat is wat er ook met de euro zal gebeuren.

IAB : Voor u is dus eerst en vooral het goed economisch nieuws op het Europees front van belang...

Guy QUADEN : Zeer zeker. In vergelijking met het moment waarop de euro werd ingevoerd, begin 1999, is in Europa de groei sterker en de werkloosheid lager terwijl de inflatie onder controle blijft. Op vandaag wordt de economische groei in de eurozone voor dit jaar op ongeveer 3,5 % geschat; dat is het beste cijfer sedert 10 jaar. En de Belgische economie draait zelfs nog beter: voor 2000 benadert de groei 4%.

Op twee jaar tijd werden in België ongeveer 100 000 jobs gecreëerd, zodat de werkloosheid eindelijk gevoelig begint te dalen. Dat is het belangrijkste en de euro is daar niet vreemd aan.

IAB : Maar al dat goede nieuws is toch niet alleen te danken aan de komst van de euro?

Guy QUADEN : Neen, natuurlijk niet. De internationale conjunctuur is verbeterd. Zo is er de heropleving van Azië en het feit dat de Amerikaanse economie op volle toeren is blijven draaien. Maar de invoering van de euro heeft bijgedragen tot een vernieuwde groei in onze landen door hen een veel stabielere economische omgeving te verschaffen, met name door het onherroepelijk vastleggen van de wisselpariteiten tussen elf munten, de vermindering van de inflatie en de beperking van de budgettaire tekorten. Er wordt veel gepraat over de wisselkoers van de euro tegenover de dollar. Maar er zijn andere wisselkoersen waarover gelukkig niet meer hoeft gepraat te worden, bijvoorbeeld die van de Belgische frank tegenover de Duitse Mark, de Italiaanse lire of

de Franse frank. Dit type van monetaire onstabieleit is volledig en definitief verdwenen met de invoering van de euro. Welnu, het was meteen ook de ergste onzekerheid voor onze economie, omdat onze ondernemingen het grootste deel van hun buitenlandse handel voeren met andere Europese landen. Onze buitenlandse handel met de overige landen van de eurozone is nu binnenlandse handel geworden die wordt georganiseerd in onze gemeenschappelijke munt, de euro.

IAB : De euro is dus niet alleen onvermijdelijk, maar ook wenselijk voor het welzijn van de burgers en de bedrijven?

Guy QUADEN : De euro was niet onvermijdelijk. Het is een project dat uiteindelijk geslaagd is omdat een aantal regeringen er hardnekkig aan zijn blijven werken. De euro was wenselijk, misschien vanuit politiek en psychologisch oogpunt, maar zeker vanuit economisch perspectief. De ene munt is het complement van de eengemaakte markt. Belgische bedrijven, om ons geval te nemen, participeren evenzeer aan de intra-europese handel als bedrijven uit New York dat aan de intra-amerikaanse handel doen. Kan je je voorstellen dat een bedrijf uit New York zijn grondstoffen koopt in Texas en in Florida, zijn producten verkoopt in Illinois en in Californië en daarvoor vijf of zelfs vijftig verschillende soorten schommelende dollars zou moeten gebruiken? In het Belgische geval is de extra stabiliteit waarvoor de euro heeft gezorgd, bijzonder duidelijk. Denk maar terug aan de specifieke economische crisis die ons land heeft dooreengeschud: de dioxinecrisis. Als de macro-economische kosten

“Geen enkele lidstaat van de Europese Unie mag worden verplicht verder te gaan dan hij kan of wil, maar hij mag diegenen die dat wél willen, niet tegenhouden.”

daarvan binnen de perken zijn gebleven, dan is dat te danken aan de euro. Zonder euro zou de wisselkoers van de Belgische frank meer dan waarschijnlijk onder druk zijn komen te staan en zou de Nationale Bank de rentevoeten hebben moeten verhogen. De gevolgen van de crisis zouden dan ver buiten de onmiddellijk betrokken sectoren te voelen zijn geweest.

IAB : Maar was het niet beter geweest, naar het voorbeeld van de Verenigde Staten, eerst een politieke unie op te richten alvorens op economisch vlak te gaan samenwerken?

Guy QUADEN : Dat is een goede vraag, of beter gezegd: was een goede vraag, want ze is intussen overbodig geworden. Het is inderdaad zo dat in de jaren '70 en '80 de monetaire unie werd

beschouwd als het complement, niet alleen van de economische unie maar ook van een politieke unie. Men heeft de uitzonderlijke situatie aan het einde van de jaren '80 te baat genomen om zonder dralen de stap te zetten naar de monetaire unie die, zoals ik het al zei, onmisbaar was voor de eengemaakte markt: in ruil voor zijn hereniging heeft Duitsland aanvaard om de feitelijke monetaire macht die het in Europa uitoefende, te delen. Zo is het: van bij het begin beantwoordt de Europese constructie aan geen enkel vooraf opgesteld schema; het is een mooi en groots avontuur waarin de oprichting van de Centrale Bank en de invoering van de euro historische bakens zijn.

De sterkte van de euro en de kracht van de Europese economie, het eerste handelsblok in de wereld, gaan hand in

hand. De monetaire unie kan functioneren in de huidige institutionele configuratie, dat bewijst ze van dag tot dag. Maar het is geen optimaal functioneren. De euro gaat in zekere zin gebukt onder een dubbel gebrek aan imago. Eerst en vooral heeft de euro momenteel geen gezicht: gedurende een overgangperiode van drie jaar, -

“De lange overgangperiode heeft onverschilligheid teweeggebracht. Maar de voorbereidingsinspanning moet terug aangezwengeld worden... De bijdrage van de beroepsinstututen, en meer bepaald van het IAB, is op dit vlak van zeer groot belang want de accountants en de belastingconsulenten zijn de natuurlijke bemiddelaars tussen de overheid en de vele ondernemingen.”

De heren Philip VAN EECKHOUTE, Johan DE LEENHEER, Guy QUADEN en Gérard DELVAUX.

te lang - maar nodig voor de fabricatie van de munten en de biljetten, is hij niet tastbaar en blijft hij in de ogen van velen een virtuele munt. Dit probleem zal weldra opgelost zijn. Maar daarenboven heeft Europa zelf geen imago. Gezien vanuit Hong-Kong of Mexico, geeft ze nog altijd vooral de indruk een conglomeraat van landen te zijn die vaak niet in staat zijn om met één stem te spreken. De landen van de eurozone staan vandaag voor een nieuwe uitdaging: de komende jaren zullen zij, indien niet een politieke unie, dan toch minstens een zichtbaar en samenhangend politiek project moeten definiëren en gestalte geven.

IAB : U wijt de externe zwakheid van de euro dus hoofdzakelijk aan politieke factoren?

Guy QUADEN : Neen, deze factoren spelen enkel in de marge. Toen men van start ging met de euro, wist men dat er in lange tijd nog geen politieke unie zou komen, zelfs al kon men een snellere voortgang in die richting verwachten. De doorslaggevende factoren, als die er zijn, zijn van economische aard. De economische groei was sterker in de Verenigde Staten; kapitalen werden aangezogen door hogere rentevoeten en vooral, wanneer het de aankoop van aandelen of rechtstreekse investeringen betrof, door winstverwachtingen die hoger leken. Maar het groeiverschil wordt kleiner. De groei is op gang gekomen in Europa en zou, op een of andere dag, ietwat moeten vertragen in de Verenigde Staten. Tot op heden lijken deze laatste ook het enige land van “de nieuwe economie” te zijn. Maar de structurele hervormingen winnen terrein in Europa: nieuwe technologieën vinden er meer en meer hun weg; de concurrentie op de markten is toegenomen en de arbeidsmarkten worden flexibeler, zelfs al is zulke uitspraak taboe. Nu er ook orde op zaken wordt gesteld in de overheidsfinanciën, komt er geleidelijk aan ruimte om de fiscale en parafiscale druk in Europa te verminderen. Dat is belangrijk want die druk ligt momenteel in Europa veel hoger dan in de Verenigde Staten.

IAB : U meent dus dat de markten de euro slecht inschatten?

Guy QUADEN : Ja. De waardevermindering is bovenmaats geworden en niet langer gerechtvaardigd. De financiële markten zijn het beste middel dat men tot nog heeft gevonden om een economie te reguleren. Maar men moet ze ook niet tot in het extreme bewieroken. Het is altijd al zo geweest dat markten, - zowel de aandelen- als de deviezenmarkten, - op een bepaald ogenblik geneigd zijn tot overdrijven. Door hun recente tussenkomsten hebben de centrale banken hen dan ook een signaal willen geven. Maar de versterking van de externe waarde van de euro zal fundamenteel afhangen van de voortzetting van de consolidatie van de Europese economie en de ondernomen hervormingen.

IAB : Heeft het Deense “neen” ook niet bijgedragen tot de daling van de euro?

Guy QUADEN : Nee, want de laatste weken was dat “neen” voorspelbaar geworden. Anderzijds is Denemarken een sympathiek land met een doeltreffende economie. Maar het is ook een klein land, nog kleiner dan het onze en vijf miljoen personen méér of minder in de eurozone, dat zal de zaken niet fundamenteel veranderen.

IAB : Ook de Britten lopen niet erg warm voor aanhechting bij de monetaire unie. Dat blijkt tenminste uit de peilingen.

Guy QUADEN : Dat klopt, - momenteel althans. De meerderheid van de werkgevers en de syndicalisten zijn vóór aansluiting. Maar niet de meerderheid van de bevolking, en wel, naar het schijnt, omdat ze net als in Denemarken ten onrechte meent dat de monetaire unie sowieso naar de politieke unie leidt en daarvan wil ze niet weten. Ik betreur die keuze maar het is nu zo. En dus is er voor hen die vooruit willen met de Europese constructie, - de twaalf landen van de monetaire unie, - geen reden om nog langer te wachten.

Geen enkele lidstaat van de Europese Unie mag worden verplicht verder te gaan dan hij kan of wil, maar hij mag diegenen die dat wél willen, niet tegenhouden.

IAB : De eurobiljetten en -muntstukken zullen beschikbaar zijn op 1 januari 2002, dat is ongeveer binnen een jaar. Denkt u dat de bedrijven en de burgers klaar zijn voor deze verandering?

Guy QUADEN : Ze zullen er klaar voor moeten zijn en naarmate de beslissende datum dichterbij komt, zullen de voorbereidingen intensiever moeten worden. De invoering van de girale euro werd zeer goed voorbereid en de omschakeling van de banken en de financiële markten, begin 1999, is perfect verlopen. Daar staat tegenover dat niet-financiële ondernemingen – met uitzondering van de grote – en particulieren de euro tot nog zeer weinig gebruiken. Het moet gezegd worden: er is ook geen stimulans toe aangezien de banken de conversie tussen de Europese munt en de nationale valuta automatisch en gratis uitvoeren. Bovendien heeft de lange overgangperiode onverschilligheid teweeggebracht. Maar de voorbereidingsinspanning moet terug aangezwengeld worden want dit keer is heel de bevolking direct betrokken partij, evenals alle ondernemingen, met inbegrip van degene die enkel voor de binnenlandse markt werken. De bijdrage van de

“De invoering van de euro heeft bijgedragen tot een vernieuwde groei in onze landen door hen een veel stabielere economische omgeving te verschaffen, met name door het onherroepelijk vastleggen van de wisselpariteiten tussen elf munten, de vermindering van de inflatie en de beperking van de budgettaire tekorten.”

beroepsinstituten is op dit vlak van zeer groot belang. Ik reken in het bijzonder op de medewerking van het IAB. Uw Instituut heeft met het project Eurochallenger een erg positieve rol gespeeld in de vorige fase; ik ben het daar zeer dankbaar voor. De accountants en de belastingconsulenten zijn de natuurlijke bemiddelaars tussen de overheid en de vele ondernemingen. Ik twijfel er niet aan dat het

“De externe waarde van een munt is niet zonder belang, maar het is niet de grootste bekommernis van de Belgen. Zij willen vooral weten of de groei in ons land en in Europa zal aanhouden.”

IAB nogmaals zorg zal dragen voor het informeren van zijn leden en hun cliënten.

IAB : De Europese Commissie heeft op 13 juni jongstleden haar toekomstige strategie met betrekking tot financiële informatie in Europa aangekondigd. De voornaamste pijler van deze strategie is erop gericht de boekhoudkundige harmonisering binnen de lidstaten te verhogen, door onder andere vanaf 2005 het gebruik van de IAS-normen op te leggen aan alle beursgenoteerde bedrijven voor hun geconsolideerde rekeningen. Denkt u niet dat de euro deze beweging zal versnellen door het gebruik van gemeenschappelijke boekhoudkundige normen bij alle bedrijven te bevorderen?

Guy QUADEN : De euro is een hefboom waardoor Europese bedrijven hun competitiviteit kunnen verbeteren en hun investeerders een hogere return kunnen bieden. Maar het is noodzakelijk om de euro aan te vullen met een harmonisering van de normen, in het bijzonder van de boekhoudnormen en meer in het algemeen van alle spelregels. Dit alleen vermog een écht eenge maakte markt te realiseren, gekenmerkt door loyale concurrentie en waarbinnen het ontstaan van échte Europese ondernemingen wordt bevorderd. Het is overigens betreurenswaardig dat er nog geen statuut van Europese vennootschap bestaat.